

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

EN TRIMESTRE

Dins Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.REDACCIÓ: Manacor: Amador, 3.
Palma, sucursal: General Barceló, 1.
ADMINISTRACIÓ: Manacor: Ferrer, 5.
Palma, sucursal: Gral. Barceló, 1.

LA AURORA

Surt cada dissapte per donar ventim i altres herbes a n-es qui s'ho guany

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

A Manacor: Ca-Mestre Antoni Fiol,
Ferrer, 5.—Ca-l'amo Andreu Alcover,
Estrella, 6.A Palma: Llibreria d'En Guasp,
Morey, 6.—Taller d'encuadernacions
d'En Francesc Ferrer,
Sta. Eulària, 25.—Llibreria Ernest
Frau, Brossa.—Llibreria d'Alomar
y Fontdevila, Bressa.

Parla En Revenjoli. Escoltau i oïreu

Corretjades

N'hauem d'etzibar unes quantes a sa faramalla anticlerical de Mallorca i fora-Mallorca. Si, les haurem de fer navegar una mica a ses corretjes que fa estona armàrem per espolsar sa murta a n-es revolucionaris, que ab ses seues mentides, calúnnies, virollades, barbaritats i toxarrudes fan més mal que s'oruga i sa peste de bubó entre sa gent senzilla i curta de lletres, que, en veure res estampat demunt qualsevol paperot, diuen eu sa seua ignorància o estupidesa:—Quant e-hu dexen posar demunt es diaris, deu esser ver.

¡Hala idò, anticlericals! ¡posau ses costelles a bon lloc!

I

¡Vltros si que sou falsos!

A vltros jo caporals socialistes! vos ho deym. Vltros vos quexau demunt s'Obrer Balear des «falsos politics» qu'enganen i esploten sa classe pobre, sa qual deys que casi ja no se fia de negú i ja no creu que hi haja qui li vulga bé desinteressadament. ¿Qui son, jo companys! aqueys politics? ¿Es republicans? Es ver qu'aqueys han abusat continuament de sa classe pobre; pero molt més n'heu abusat vltros, es caps de bandolina des socialisme. Vltros no feys més que farcir es pobres de mentides, de promeses falses d'un nou estat social que es impossible, que no vendrà may, que cap poble may l'ha conseguit; vltros no vos aturau d'abusar miserablement de sa classe treballadora, abocantli dins es cor glopades de veri i de fel, tot mesclades de calúnnies infames contra's benefactor més gros qu'ha tengut may sa classe treballadora, qu'es el Bon Jesús, qu'es l'Església Catòlica. L'Església va treure sa classe pobre de s'esclavitut horrible aont coranta sigles de pecats i iniquitats l'havien tirada: va sembrar demunt la terra sa verdadera llibertat, sa verdadera igualtat devant Deu i sa lley, sa verdadera germandat entre tots ets homos, entre's pobres i es rics, es petits i es grossos. Aqueixa fe catòlica qu'es es tresor més gros que s'homo pot atènyer, qu'es es tresor més gros que's pobres may hajen pogut trobar, qu'els es un bé immens, que los resol mil dificultats, i els agombola en mitx de ses desgràcies més grosses que tot sovint los venen, i els endolcex totes ses amargors que no es possible defogir, per bé que fassem durant aqueixa vida; aqueixa fe catòlica vltros jo caporals socialistes feys tot quant sabeu per robarla a n-es pobres, per treurela i esveirla des cor des pobres. I ¿que les donau, en

lloc de sa fe catòlica? Ah! les ompliu es cap de fum ben espès qu'entabana, axò es, errors i mentides, embuys i desvarietjos, i llavò les ompliu d'odi, de veri y de fel es cor.—¿I teniu, jo corporals socialistes! sa poca alaxa d'alsar la veu contra es «falsos politics» qu'enganen es poble i l'esploten? Vltros si que l'enganau! vltros si que l'esplotau! ¿Qu'es, si no, es partit socialista, s'organissació socialista, més qu'una esplotació ferestissima de sa classe pobre? ¿Que son casi totes ses vagues qu'armau més que actes de tirania i despotisme contra's pobres treballadors? Es públic i notori que quant vltros, perque vos convé p'es vltros fins i efectes, moveu una vaga, sa major part des treballadors s'estimarien més fer feyna, guanyar es jornal per porer dur pa a sa dona i ets infants. Pero vltros, grans despotes, vos imposau a forsa d'embuys i de crits; i a n-es que s'estimen més fer feyna que no seguirvos, los declarau la guerra, i o los apedregau, o los envestiu a cops de puny, ab garrots, ab armes de foc; i en feriu y baldau molts, i n'enviau a l'altre mon. Axò feys actualment a Barcelona, axò feys pertot aquí ont moveu cap vaga, si s'Autòridat no vos mena ben associats. ¡I teniu sa....frescura d'anar a dir si es «falsos politics» «subjecten» «ab cadenes» «sa classe treballadora» a n-es «jou de s'esclavitut», i que vltros, es socialistes sou ets únics que «lograreu» «alliberar de tals «cadenes» sa classe treballadora! Quina mentidassa! Si sou vltros qu'heu forjades «ses cadenes» de sa vostra organissació socialista ab sa qual teniu ben encadenats i ben agarrotats gran part des treballadors, que vltros tiransau de sa manera més indigna, si vos segueixen, esplotantlos; si no vos segueixen, perseguintlos de sa manera més cruel i més salvatge. Si, o caporals socialistes! si n'hi ha haguts may de grans esplotadors de sa classe treballadora, sou vltres es més grossos. Sou es grans despotes, es grans opressors, es grans botxinetjadors de sa classe treballadora! ¡Ah si aqueixa classe vos arribava a conèixer! ¡ah si arribava a obrir ets uys! ¡vos capolarien com-e pasta de sobressada!

II

No digueu arriesses!

Per vltros parlam o companys de s'Obrer Balear. Vol dir axò que deys que a Cadiz, passant una processó, es tir d'un arma de foc «produi una confusió espantosa»,—«son efectes des culte catòlic»? ¿Vol dir «es culte catòlic» fa desaparar ses armes de foc? ¡Sou vltros anticlericals, si acás, que hi anau a desaparar, per moure alguer, per trepitjar sa llibertat des catòlics, per demostrar que sou uns salvatjes, cent vegades pitjors que's

que van ab tapa-coes com e-bistietes. I si no, digau qui va esser que desparà aquell arma de foc a sa processó de Cadiz! Vaja, parluu. Haurieu de fer qualche cosa més que embuyar fil!

III

No sigueu tan toxarruts

També parlam per vltros jo companys de s'Obrer Balear! que deys que sa cantitat que dona s'Estat per Culte y Clero, que no es més que part d'ets interessos que's bens que s'Estat va prendre a l'Església, produexen a sa Nació,—deys qu'aqueixa cantitat no dona altres «resultats reials» que «misèria, fam i mort», ni altres «resultats imaginaris» que «el cel, el purgatori i l'infern».

Si «es resultats reials» des «Culte i Clero», son «misèria, fam i mort», ¿com es que's pobres, fins i tot es socialistes, acudexen a l'Església, a n-es Clero, a capellans, a frares, a monjes, a demauar almoyna? ¿com es que no acudexen a vltros, o caporals, o predicadors socialistes? I si hi acudexen, sou tan tenres de cor que los donau ses portes p'ets uys, les enviau a passetjar per que tornin ayrosos! Ja's sap que vltros socialistes sou inimics de fer caridat. Vltros a n-es pobres ¡molt de predicarlos mil felicitats per quant entrareu a comandar! pero mentres tant que no entrau, ¡ben alerta a donarlos res a n-es que no tenen que menjar, que les puga omplir es gavatx o entretenir una mica sa fam! Si, vltros a n-es pobres ¡molt de predicarlos contra frares, monjes i capellans i sobre tot contra'l Bisbe! ¡pero llavò es pobres, com no tenen aont girar ses barres, per trobar res que roegar, se'n han d'anar, i se'n hi van ben acanalats, a n-es frares, a ses monjes, a n-es capellans, i sobre tot a n-el Bisbe, per que les donin qualche coseta per amor de Deu. Si jo caporals socialistes! e-hu saben massa bé's pobres aont han d'acudir per fer tec, en trobarse apurats de tot per fam o per malalties! No, massa hu sabeu vltros que no acudexen a vltros; i, si hi acudexen, s'hi campen ben malament. Acudexen a l'Església (Bisbe, canonges, rectors, vicaris, capellans, frares, monjes, neos), i hi troben agombol. Si no n'hi trobaven, no hi anirien tay seguit. Axò jo companys socialistes! son «es resultats reials» des «Culte i Clero».—¿I teniu s'atreuiment blasfem i sacrilec de dir que «el cel, el purgatori i l'infern» son coses purament «imaginàries»? Deu Nostre Senyor, com consta a l'Escriptura Sagrada ha revelat que hi ha cel, purgatori i infern. Idò bé, ara mos surten quatre manobres socialistes, cridant:—¡No es ver lo que Deu ha revelat! ¡axò del cel, purgatori i infern no es més que una cosa «ima-

ginària»! Tots es pobles de la terra han cregut sempre que hi ha un'altra vida aont seran castigats es dolents i premiats es bons; pero s'alsen ses cottores de s'impiedat, es malanats socialistes, i fan mentider Deu i mentiders tots es pobles de la terra! No, es qui neguen sa vida futura i es càstic des dolents i es premi des bons a l'altre mon, no han pogut formar poble ni nació may. Es que no son més que's rotam, ses agranadures, es rebutx de s'humanitat. ¡Miserables! ¡malanats! ¡desgraciats! ¡I deys que no hi ha cel? No n'hi haurá per vltros, si no vos convertiu! ¿Deys que no hi ha upurgatori? Tampoc n'hi haurá per vltros, si no confessau que n'hi ha! ¿Deys que no hi ha infern? Idò ¡ja hu veureu, malanats, en fer vltros es derrer baday, si'l feys sense esservos convertits; vltros metexos e-hu tocàreu ab ses mans si n'hi ha d'infern, que hi pegareu un capicó ferest! ¡Ah desgraciats! ¡cent vegades desgraciats! ¡Deu se'n apiadi de vltros! ¿Alsar sa vostra llengo contra Deu!—¡Senyor, perdonau los, que no saben que's diuen ni qu's metjenquen!

V

¿I qué?

Es paperot socialista de Ciutat posat que «una relligiosa de s'hospital de veys» «de Viena» ha comès un delict. —Aqui lo primer e-hi ha que demanar: ¿qui'n respòn de qu'axò sia ver? No seguex aquell paperot repetint sa calúnnia contra ses monjes de Sta. Elisabet de Gràcia (Barcelona) sobre aquella al-lota Monserrat, i s'altra calúnnia contra's Capellá del Refugi (Madrid), a pesar de que's posá ben clar que tot era una desvergonyida i infame calúnnia? ¿Quin crèdit merex idò ara ab axò d'aqueixa monja de Viena? S'Obrer Balear ha calumniat massa vegades, per haverlo de creure assatsuaxi. Per lo metex, mentres no presenti més comprovants que sa seua paraula, no'l creym de res que diga.—I suposem que fos ver qu'una monja hagués fet un delict. I ¿que'n resultaria? ¿Que sa Relligió no es vera? ¿Que totes ses monjes son unes polissones? Si fos ver que tal monja hagués fer cap delict, l'Església seria sa primera, i derrerera l'Església tots es catòlics, que reprovariem i condemnariem sa conducta de tal monja, com-e contrària a sa nostra fe i a sa lley. ¿Que mos diria s'Obrer Balear si, perque un socialista hagués feta una canallada, una polissonada, un crim qualsevol, llavò sortissem noltros dient:—Tots es socialistes son uns canalles, uns polissones, uns criminals? Idò axò es lo que fa aquex paperot ab sos catòlics, ab sos frares, ab ses monjes, ab sos capellans. Companys socialistes, un poc més d'honradesa en sa vostra guerra a sa Relligió!

VI

I ets humanitaris d'Europa i Amèrica
¿qu'están per bèsties?

Perque a Espanya havien fusellat aquell gran porc, aquell gran polissó, aquell capitá de lladres, incendiari i assassins, En Ferrer i Guardia, — tota l'Europa i l'Amèrica... *sábies*, vuy dir, es perduts, polissons i canals, s'alsaren contra Espanya, mos cubriren d'insults i d'infamies, mos anaven a declarar sa guerra comercial i social, i fins pretenien que's Govern de totes ses nacions civilisades se tirassen demunt noltros i mos menjassen frits. Ara bé, a n-el Japó han aplegats dotze socialistes-anarquistes, entre ells, es doctor *Kotoku*, es capitá de tots, i els han penjats o fusellats, com dos i dos fan quatre, just perque ls-e trobaren ab sa fusta en ses mans, axò es, que hu tenien tot compost per matar tota sa Família Imperial d'allá. — ¿I qu'han fet l'Europa i l'Amèrica... *sábies* devant aquexes dotze morts contra's *socialistes-anarquistes*, contra's comparses d'En Ferrer i Guardia? Se son contentades en dir quatre arrieses demunt es seus periòdics, tirar quatre discursetos ben tanquedets es valents revolucionaris dins ses seues societats, i enviar qualque telegrama carronya de protesta a n-es cònsul o embaxador japonés de sa respectiva localitat, i... res pus. De manera que ni han alsades ses ciutats i capitals del mon contra'l Japó, axí com e-hu feren contra Espanya p'es fusellament d'En Ferrer i Guardia, ni han provat de declarar a n-el Japó sa guerra comercial i social. Es que saben que'l Japó té's jocs més fexucs i més mals arranbatjes que no Espanya. Es qu'aquexa Europa i Amèrica *sábies* que s'alsen contra Espanya p'es fusellament d'En Ferrer, no son més qu'una trequelada de vils, covarts, infames, tan pores i tans criminals i tan canals, com es gran porc i gran criminal que defensaven, En Ferrer i Guardia, capitá de lladres, incendiari i assassins.

Entre's qui han protestat des fusellament d'ets *socialistes-anarquistes* japonesos figuren s'*Obrer Balear* i *El Ideal*, que, entre parèntesis, tots dos aquesta setmana passada venen ben buyts i ben fets, com-e fava parada freda.

VII

¡Pobret! Ara tothom el calumniat

Sí, mos ho fa a sebre s'in-*Justicia* d'En J. Moya: ara a ses nacions estrangeres s'está enjirgolant una conjuració feresta de calúnies contra En Lerroix. Sí, periòdics de Suissa, de Bèlgica, de France, d'Alemánia, d'Inglaterra, d'ets Estats Units publiquen calúnies i més calúnies contra el pobre Lerroix. Es que li treuen totes ses braguetes, casi totes soyadotes d'alló... ¿sabeu? que fa tanta de pudor? Son coses que les saben totes ses persones de cara i uys d'Espanya, i que sols neguen es lerroixistes perque... les conyé. Axò de ses calúnies contra En Lerroix, son coses massa veres per desgràcia. Pero's lerroixis-

tes cap-pares, com En J. Moya, per mantenir enganats i emblanquinats s'estol de bereyols i de biduins que los seguexen, naturalment diuen que tot son *calúnies*. Pero ¿quines calúnies li poren posar a un... *subjecte* que comensa per dir a n-es seus, com e-hu digué En Lerroix sa primeria des setembre ne 1906, sensa que després se sia desdit: *¡Robau, calau foc, matau, alsau es vel a ses novicies i abusau d'elles!* — ¿No es ver que'n fa de compassió un... innocent d'aquesta casta que'l *calumniat*? ¡Ja hu val ab aquestes *calúnies* veres contra En Lerroix! ¿No es ver que li poren cantar a n-En Lerroix aquella cansó que feren a una qu'anava de tres qui n'agafa quatre:

¡No hu fasses, i no hu dirán,
ni't farán tornar vermeyal!

VIII

¡Senyora in-Justicia! ¡Jo d'Osma!

Ja hem tenguda contestació d'Osma per dos conductes, ben segurs, sobre aquelles cosotes que dia 14 de janer perposáreu a n-el Bisbe d'Osma, Dr. Guisasola, avuy Arquebisbe de València. Resulta lo que diguérem dia 21, qu'es completament fals que'l Dr. Guisasola fés posar may cap firma falsa a negú; es completament fals que's servis may de cap engán de fer firmar nómines a n-aquest i a n-aquell altre per embutxacarse ni un céntim de l'Església ni de s'Estat. Lo que s'havia s'enginyar, bé i honestament, per porer atendre a n-es servici de totes ses parròquies, pe'ses quals no tenia personal abastament. En tot lo que feya ab aquest objecte, negú més que'l Papa tenia dret d'aficars'hi, ni feya res que no fos conforme a ses lleys de l'Església; pero axò va esser s'aferray que trobá es tristament célebre Pey-Ordex per venjarse del Bisbe, Dr. Guisasola, que l'havia hagut de treure d'Administrador des Seminari per... lo bé que hu feya; que si no'l treuen tan prest, es Seminari feya uy. El Bisbe, per no dexar En Pey a's mitx des carrer, li doná un'altra colocació aont no'n pogués fer de ses seues. A les hores figurava com un caporal d'ets integristes, i ja n'hi havia que'l comensaven a tenir com un Deu. Axò era devers l'any 1896. ¿Com se venjá En Pey del Bisbe? Se servi d'un tal Leocadi (i no Lleonart, com ment in-*Justicia*) Latorre i Chamarro, que, recomanat del Marquès de Vadillo, era entrat a n-es Seminari com-e fámul-barber, aont després se doná a conèixer per sa seua falta absoluta de vocació i per altres coses gens pròpies de sa vida sacerdotal a n-e qu'aspirava, fins a s'estrem que l'hagueren d'engegar per... *bon allot*. Aquest era de sa cassoleta d'En Pey, que'l va triar per denunciar el Bisbe a l'Audiència Provincial (de Soria) per «estafa a s'Estat». Ah idó? I aquest Latorre Chamarro, que no va esser may ordenat ni manco *prevere*, com l'anomena in-*Justicia*, que no va esser may sacerdot, va presentar per escrit una denúncia a n-es Fiscal de l'Audiència contra 'l Bisbe, com «estafador de s'Estat». ¿Que va fer l'Audiència? Demaná atentament declaració a n-el Bisbe, que la prestá

devant el Jutje de Burgo de Osma; i, en vista d'ella, l'Audiència dietá tot d'una aute de *sobresseiment*, per no haverhi gens de fonament per instruir causa de cap classe. Axí acabá sa cosa, i no, com ment in-*Justicia*, que, 'l Bisbe hagués de fogir. ¡En Lleocadi Latorre i Chamarro? ¡Quina hipoteca! Com l'engegaren des Seminari, sembla qu'amenassá de mort es Rector d'allá, que cregué del cas donar part a ses Autoritats corresponents, per evitar una desgràcia; després se presentá a n-el Bisbe metex, i sembla que també l'amenassá de mort, i fins que'l Bisbe li doná per que se'n anás devés Madrit a cercar qualque colocació. D'aquest subjecte no'n sabem res pus. D'En Pey-Ordex sabem que de colaborador assidu del *Siglo Futuro* passá a fundador i Director des fatalíssim pape rot *El Urbion*, qu'una partida de pobres errats de contes creyen qu'havia do salvar i netejar de lliberalisme l'Església d'Espanya, considerant que tots es Bisbes eren uns liberalots que En Berrufet ja les tenia enforcats. *El Urbion* passá més envant; acabá per declarar que's primer liberal era el Papa, i ses Sagrades Congregacions Romanes altres tants de nius de lliberalots i d'heretjots. ¿Com salvá En Pey des lliberalisme l'Església Espanyola i s'integridat de sa doctrina catòlica? Després de molts d'escándols, entrá de redactor, com es ara, des periòdics més impios de Madrit, i se'n aná, fa cosa de mesos, a un poble de France per *casarse civilment*, jell sacerdot, ab vot de castedat perpetu! — Qualcú tal volta crega qu'es ara darrerament que s'es *desbratat*. Idó bé, ja hi anava per l'estil d'ara quant feya d'apostol de sa pureza i integridat de sa doctrina contra 's Bisbes i que molta bona gent el tenien per un Deu. — Aqueys dos *subjectes*, En Pey Ordex i en Latorre Chamarro, foren es que acusaren el Bisbe Guisasola d'*estafador de Estat i de lladre de l'Església*. Ne es estrany si l'Audiència Territorial de Soria els enviá a rodar, i si En J. Moya, com-e bon lerroixista, ha replegades aquex grapat de calúnies, com ets escaravats repleguen sa brutor per fer aquelles bolls, per donarse 's gust, tan dols per un lerroixista, de tirarles a sa cara de tot un Arquebisbe. ¡Bona pareya fan En J. Moya, En Latorre Chamarro i en Pey-Ordex, per netejar l'Església de Deu des *liberalisme* des Bisbes! ¡Son indicadíssims aquells tres *subjectes* per netejar!

IX

S'aniversari de sa República Espanyola.

Avuy fa trenta vuyt anys que ses Corts de D. Amadeu, sensa que sa Nació les hagués elegides ni les hagués donats poders per proclamar sa República, la proclamaren. De manera que ja sa proclamació, s'entrada, va esser ilegal, centra Dret, i encara va esser lo manco dolent, lo manco carronya que tengué.

En Sol i Ortega metex, es gran cap-pare republicá, no fa gayre que digué publicament a Madrit que sa República, a n-es dos mesos d'existir, per culpa des metexos republicans

va esser una anarquia, un desgavell, sense cap ni peus. Basta dir que no-més pogué durar deu mesos i devuyt dies, esquinsant quatre Presidents i tretze o catorze Ministeris, fins qu'En Pavia se va fer curt de veure tantes i tantes de goranades i bestieses, i ab una cossa a n-es posterme enviá sa República i es republicans a fregir ous de lloca; i se'n hi hagueren d'anar bufant com es moxos, sense que en tota sa nació s'alsás sa més patita protesta. Era que sa Nació n'estava des republicans fins part demunt es cabeyes; li feyen òy i fástic, que no poria pus. — Axò va esser aquella república: una cadena d'escándols, brutors, ilegalitats, infamies, ignominies i afrontes, que, si En Pavia no pegatan prest aquella cossa, haurien feta afonar sa Nació, Espanya hauria finit sense remey, per a sempre.

Ara bé, si sa República Espanyola va esser axò, ¿com tenen cara's republicans de celebrar es seu aniversari? Ah! es qu'aquell que només té un gat, ab aquell se combat! ¿Qu'han de celebrar es republicans espanyols, si no celebren aquell brutíssim fracás de sa seua República? ¿Tenen altres glòries? ¿Qu'han de celebrar aquells alsaments ridiculs, que costaren axí metex torrents de sanc, a Cadiz, a Málaga, a Saragossa, a València, a Reus, a Barcelona, a l'Ampurdá, abans de 1873? ¿Que hi farem si ses glòries republicanes no passen d'afrontes i d'ignominies per l'Espanya? —

Si es republicans espanyols en tenien gens gens de seny, si'n tenien una micoyineva d'alló que frigen, s'en empegueirien de que los retreguessen per res sa República Espanyola, que durá de 11 de febrer de 1873 fins a 31 de desembre des metex any; i a qualsevol que les parlás de celebrar aquest aniversari, li esclafarien es morros o l'arrenyonarien a garrotades.

Se comprén que's celebri s'aniversari d'una victòria, d'una cosa gloriosa, no d'un fracás, d'un soscayre, d'una deshonra, d'una porcada, com va esser aquella malanada República que En Pavia hagué d'esclafar ab una potada com s'esclafa una escaravatera.

X

Mestre Biel Alomar contra's Jesuites

Mos hi surt demunt *El Ideal* de 28 de janer ab un articleto titulat *El Jesuitismo*. I vos assegur que n'entaferra de doys, bajanades i mentides! Ventassi unes quantes:

Bajanada I.ª

Mos diu *Mestre Biel* que sa Relligió Católica «se funda en s'esclavitut de ses ànimes». — Sí, sa nostra «Relligió» mos fa «esclaus» des bé, de sa virtut, de Deu; i *servir* es bè i sa virtut, *servir* Deu es reynar, *Mestre Biel*. En canvi vos sou «esclau» del dimoni, missatge i manyella de Satanás, que vos destina a n-ets oficis més vils i deshonrosos, com son, defensar sa blasfèmia i es crims més horibles; de manera que ni tots es merda-caners plegats graponetjen tant p'en-terra ni se soyen tant com vos. No'n parieu d'*esclavitut*, *Mestre Biel*, que negú nat del mon en patex cap de més vil i de més enfamosa que sa que patiu vos. —

Bajanada 2.^a

Deys també jo gran *doyista!* que s'ensenyansa des Jesuïtes mata s'intel·ligència i es sentiments des cor. ¡Quina mentidassa qu'es axò, *Mestre Biel!* ¿I aont e-hi ha haguda may cap coledtividat humana ni cap classe de gent qu'ha ja donats, com la Companyia de Jesús, tants de sabis i d'escriptors en tots es rams de sa Ciència i de sa Literatura, ni tants d'héroes i prodigis de caritat i amor a n-el proïsme? ¿De manera *Mestre Biel*, que no'n tenien gens gens de suc de cervell aquells estols seus nombre d'escriptors jesuïtes: teòlegs, escriptors, filòsofs, canonistes, moralistes, juristes, historiadors, crítics d'història, arqueòlegs, anticuaris, numismàtics, ascètics, oradors, poetes, literats, filòlegs, geògrafs, naturalistes, matemàtics, físics, astrònoms, botànics, nàutics? ¿Vol dir tots aqueys estols de sabis jesuïtes, que tot el mnn sabi respecta i celebra, no hi tenien res dins es carabassot, perque la Companyia de Jesús, sa mare, los ho havia saupat? ¿De manera que eren uns beneyts aquells grans teòlegs, escriptors i filòsofs que's deyen Salmeron, Lainez, Molina, Suarez, Vazquez, Belarmino, Canisius, Moldonado, Alapide, Possevino, Sá, Valencia, Lessius, Coton, Wetter, Sanchez, Arriaga, Lacunza, Perrone, Casajoana, Urráburu, i cent altres? ¿Vol dir eren una gent sense gota d'intel·ligència aquells grans canonistes, juristes i moralistes que's deyen Alvarez, Hurtado, Lugo, Castro-Palao, Layman, Lacroix, Busembaum, Tamburini, Alagona, Herbestein, Schorrer, Bardi, Riccioli, Spée, Lineck, Stephanucci, Schwartz, Lascaris, Murriel, Weistner, Schmalzgrüber, Weinter, Widman, Biner, Zech, Zallinger, Feller, Zaccaria, Lehmkuhl, Gury, Ferreres, Vidal, Wernz i cent altres? ¿Vol dir el teniu ben buyt de ciència a n-es cap aquells grans historiadors, crítics d'història, arqueòlegs, numismàtics i cronòlegs que's deyen Mariana, Palavicini, Maffei, Estradra, Tursilini, Daniel, Avrigni, Longueval, Fontaney, Berthier, Charlevoix, Coton, Schmidt, Schott, Cordier, Viger, Sirmont, Raynaud, Hardouin, Labbe, Petavi, Lupi, Reoswyde, Bolland, Henschen, Papebrök, Mai, Van Heck, Borgia-Keri, Halde, Orleans, Baugeant, Berruyer, Masdeu, Duchesne-Inschofer, Witheim, Nuix, Clavijero, Diosdado Caballero, Lachaise, Weillamer, Chifflet, Frölich, Khell, Benediti, Eckel, i tants i tants d'altres? ¿Vol dir no'n tenien gens gens de cervell ni de cor aquells grans escriptors ascètics que's deyen Ribadeneira, La Puente, Rodriguoz, Roa, La Palma, Nouet, Nierenberg, Croisset, Gallifet, i tantíssims d'altres que no anomanam per no allargar massa sa lletania? ¿Vol dir tenien es cervell a les fosques i es cor buyt de tot sentiment aquells gans literats, crítics i poetes, que's deyen Frusis, Sarbiewski, Cygne, Bouhours, Tiraboschi, Andrés, Lampillas, Balde, Vincart, Bussieres, Gualfreducci, Jouin, Cozzart, Rapin, Sanadon, Desbillons, Le Moine, Vionnet, Brumoy, Bettinelli, Denis, Colomés-Lasala, Isla, Pou, Alegre, Landivar, Pons, Prat de Sabá, Aponte, Montengón, Breciani, Coloma (qu'encara es viu), i tantíssims d'altres? ¿Vol dir no'n sabien pelada aquells insignes filòlegs que's deyen Aymerich i Hervás Panduro? ¿Vol dir no'n tenien gens gens de llum dins s'enteniment aquells gans geògrafs, botànics i naturalistes que's deyen

Marquette, Villotte, Sicard, Brevedent, Paez, Román, Albanel, Lafitau, Ricard, Smet, Fabri, Pereira, Buffier, Schott, Gusmao, Cesi, Boym, Acosta, Schrank, Molina, Terreros? ¿Vol dir eren uns cap-closos, sense gens de suc de cervell, aquells grans matemàtics i físics que's deyen Clavius, Ricci, Malapert, La Faille, Guldin, Lallovere, San-Vicente, Kresa, Ceba, Sanvitali, Riccati, Bourdin, Dumas, Souciet, Boscovich, Beraud, Campsèrver, Gil, Kircher, Tanner, Keri, Lechi, Rivoire, Lona-Terzi i tantíssims d'altres? ¿Vol dir eren unes closques que no sabien fer una «o» ab un tassó aquells grans astrònoms que's deyen Riccioli, Grimaldi, Zuchi, Scheemberger, Clavius, Scheiner, Aleni, Spinola, Ruggi, Grossi, Eschinger, Schönberger, Huberti, Hell, Metzger, Retz, Poczobut, Secchi i moltíssims d'altres? ¿De manera, jo insigne *Mestre Biel!* que tots aqueys estols gloriosíssims de sabis i d'escriptors de la Companyia de Jesús, que cultivaren tan meravellosament tots es rams de sa ciència i de ses lletres, que ses seues obres umplen ses biblioteques, que'l mon sabi pronuncia es seu nom ab respecte i veneració; tots aqueys sabis, tots aqueys escriptors tenien s'intel·ligència morta i s'esperit assassinat; i qui les ho havia assassinat, qui les havia morta s'intel·ligència, era la Companyia de Jesús? ¡Ab s'intel·ligència morta i s'esperit assassinat pogueren escriure totes ses seues obres, ab ses quals foren i son s'esglay i s'admiració del mon?... ¿com no hu veys, *Mestre Biel*, que hu es una *bajanada* ben grossa axò que deys, axò que'l dimoni vos fa dir, per posarvos més en ridícul, com e-hu sol fer En Banyeta-verda ab sos que'l seguexen com vos?

Bajanada 3.^a

E-hu es també ben garrafal sa qu'heu tirada ab so dir que la Companyia de Jesús mata es sentiments des cor, que d'exa's cor buyt de sentiment. ¿Vol dir no tenien cor, no estimaven Deu ni'l prohisme aquells estols sens nombre da jesuïtes que s'escamparen per tota Europa, qu'invadiren l'Àfrica, l'Àsia, ses Amèriques, l'Oceania, predicant l'Evangeli per tot arreu, estellantse per fer fer flama d'amor de Deu a tots es cors, per convertir es pecadors, per tornar a sa fe ets heretjes, per aportar ets infeels a sa verdadera Relligió; fundant col·legis dins totes ses nacions civilisades per educar sa joventut de per tot arreu, per aficar dins es cervells i dins es cors sa pietat, sa llum del cel, sa llum de sa ciència i de ses lletres, fentse ab axò es primers i més grans mestres i pedagocs de tots es sigles; idò aqueys milenars de missioners, predicadors i professors, que sacrificaven, i sacrificuen sa seua vida, sa seua salut, tot lo qu'eren i son, pe'sa gloria de Deu i profit espiritual i temporal del proïsme; tots aqueys estols d'héroes i sants que's deyen Ignaci de Loyola, Francese Xavier, Francese de Borja, de Regis, de Jeroni, aquells milenars de jesuïtes que missionaren, i missionen encara, dins totes ses ciutats d'Europa, dins Palestina, Pèrsia, Egipte, Abisinia, Tibet, Siam, Indostan, Maduré, Xina, dins el Japó, Filipines i demés illes oceàniques, dins tots els endrets d'Amèrica del Nort, del Centre i del Sur; tots aquells estols de sants i d'héroes de sa fe i de sa cultura, tots aquells milenars de Jesuïtes eren i son homos sense cor, ab so cor buyt de tot sentiment? ¿Aont s'es vista *bajanada* més grossa qu'aquesta, *Mestre Biel!*? ¿Com no hu veys qu'heu pegada una genoyada feresta ab so dir tal barbaridat? ¿Uns traballs apostolics de tan estupenda grandesa com es que fa quatre sigles du a cap la Companyia de Jesús, se poren fer ni imaginar sensa una grandesa de

cor may vista, sense un esclat de sentiments nobilíssims, altíssims, brollats des metex cor de Deu, ablamant el cor d'aquells héroes inefables? ¡I vos ara sortimnos que la Companyia de Jesús, qu'ha produïdes totes aquexes meravelles de zel i de sentiment el més alt i sublim; sortimnos que la Companyia mata's sentiment des cor! Lo que mata, es es sentiments bestials, sa bístia humana, es sentiments d'En Barrufet, es vostro cap de bandidol, covarrut i de ferest banyam! ¡Ah *Mestre Biel de la mel, de la xuya pelada...*! Es fals i mentida lo que deys, que's Jesuïtes maten s'intel·ligència i es sentiments des cor. Lo que fan es Jesuïtes ab s'intel·ligència i ab sos sentiments des cor, es educarlos, dignificarlos, alsarlos a Deu, omplirlos de llum i de vida de Deu; tot lo contrari de vos, qu'embruti, tudau i ompliu de fosca i de veri i de llatzèria i de sutzetat ses intel·ligències i es cors des malanats que vos seguexen, i tot axo e-hu feys com e missatge i esclau que sou de Satanás. ¡I ja veureu com vos ho pagarà aquest s'horra de la mort, si no vos convertiu!

Bajanada 4.^a

Pero ¿com vos ha posat es cap aqueixa impiedat vostra, tan rabiosa? ¿Qui hu dupta que sou un homo de cultura, molt erudit? Pero aqueixa impiedat vostra vos fa perdre sa tramuntana de vista i vos fa oblidar lo que primer sabieu. Si no fos axí, ¿com serieu arribat a escriure qu'ets antics «hispanics», es a dir, es pobles primitius d'Espanya que's romans e-hi trobaren, eren «monstruosament unitaristes»? Pero, *Mestre Biel*, ¿qui no hu sap que aquells pobles eren tot lo contrari? ¡Si lo que los caracterisava, sa seua nota dominant, era s'individualisme més sauvatge i espantós! ¡Si se distingien per anarse'n cadascú p'es seu cayre, sense volerse entendre ni lligar ab sos veynats! ¡Si cabalment axo va fer que's romans les se pogueren fer seus, les conquistaren undererra s'altre? Si ells fossen estats tan «unitaristes» com vos deys, si haguessen llaurat tots d'un coll, si haguessen fet tots un eos, ¡qu'havien d'haverlos conquistats es romans! De manera qu'es una faula ridicula, una rondaya sense cap ni peus, toxarrudíssima, axò que vos embolicau de que ets «hispanics» eren «monstruosament unitaristes». ¡Vaja, l'heu embarbada també a n-aquesta, *Mestre Biel!*

Bajanada 5.^a

Pero ¿d'ont vos ho heu tret, *Mestre Biel*, que's caporal des Protestantisme, aquell frare *desfrarat*, En Martí Luter, «llansás desde Witenberg» ni desde cap altre punt del mon «es crit contra ses potestats augustes», es a dir, es reys? ¡I ¿a n-e quin libre ni monument historic e-hu heu trobat? ¡En no essr un libre més mentider que ses mentides, no sou capaç de citar-me'n cap aont consti tal mentidassa. E-hu repetim: ¡bé! vos ha desbarat a n-es vostro carabassot aqueixa rabiosa impiedat vostra! No, *Mestre Biel*, En Luter no alsá may es crit contra cap «potestat augusta», contra cap rey ni príncep, en no esser contra aquells que s'oposaven a ses seues hereties i les hi capturaven a les totes. ¡Si va fer tot lo contrari ab sos reys i prínceps temporals! Lluny de «alsar es crit contra ells», se dedicá tota la vida a adularlos, a ferlos la barbata, per que li ajudassen contra'l Papa i contra sa fe catòlica! ¡Si va arribar a s'estrem de dir que dins l'Església de Deu havien de comandar es reys, prínceps i magistrats temporals, en lloc del Papa i des Bisbes! ¿Vol dir e-hu heu oblidat ja, *Mestre Biel*, que En Luter se fé seus es reys i prínceps que'l seguiren, entregantlos s'Autoridad Esglesiástica, fentlos senyors i

amos absoluts de ses coses esglesiásticas, de sa Relligió? Per axò desde En Luter ensá dins es païssos protestants es reys son es Caps, es Papes, es que comanden absolutament de totes ses persones i coses de sa Relligió. ¡Y axò va esser es liberalisme d'En Luter, fer esclava l'Església des Poder Civil, negant sa llibertat humana, arribant a s'estrem vergonyós d'escriure un libre *De serco arbitrio* per demostrar que era una solemne mentida sa llibertat humana, que no hi havia tal llibertat! ¡Bo estava En Luter per «llansar desde Witenberg», ni desde cap altre punt, cap «crit contra ses majestats augustes», en no esser contra aquells reys i prínceps que li posaren terra a s'esquadella i que capturaren ab ses armes sa seua herejia i es seus partidaris, qu'eren uns fanàtics más rabiosos que foc i més dolents que lo que tiren. *Mestre Biel*, tota sa politica d'En Luter va esser tot lo contrari de lo que deys; consistí sempre en fer la bona a n-es reys i prínceps temporals per que li ajudassen; per axò les va fer senyors absoluts de ses coses i persones esglesiásticas, de sa Relligió; per axò les va permetre robar i despujar ses esglesies, convents i abadies, i tota classe de bens de l'Església; per axò va permetre a a-aquell gran polissó des Landgraf de Hesse, es príncep que més el protegi, que's casás ab una altra dona, essent viva encara sa primera! ¡Axí «llansava» «crits» En Luter «contra ses majestats augustes»!... ¿Com no hu veys, *Mestre Biel*, que'l vos ha buydat ben buyt a n-aquex carabassot vostro En Barrufet? ¡Pobre *Mestre Biel!* ¡que'n fa i que'n fa de compassió!

Bajanada 6.^a

¡Vaja quin' una altra que n'entaferrau, *Mestre Biel*, ab so anar a suposar que's Jesuïtes no complexen lo que maná's Concili tercer de Constantinopla, axò es, que's capellans han d'ensenyar de franc es fiys des feels! Pero, homo, ¡si es Concili se referia a n-es capellans *dotats*, axò es, que's feels ab sos seus donatius los mantenien decentament, i per axò es Concili manava, no que cada capellá tengues un'escola, sino que'n tengues una cada església per ensenyar ets al·lots! De manera que's concili no's referia a cada capellá, individualment considerat, sino a sa coledtividat, a n-es Clero. Ara bé, ¿quant ni aont es Jesuïtes han dexat de cumplir lo manat per aquell Concili, sempre qu'hajen tenguda cap *fundació* per ensenyar? Veyam, *Mestre Biel*, vos qui preteniu sebre tant, si sou capaç de citar-me ni un cas de Jesuïtes *dotats* per feels per ensenyar jovent, que no l'ensenyin segons sa *fundació* rebuda. I fan molt més es Jesuïtes encara: fins i tot no tenint tals *fundacions*, a n-es seus col·legis tenen de franc tots ets al·lots que's seus possibles los permeten; i promoyen escoles gratuites per tot arreu p'ets al·lots pobres, com succeex aquí a Palma metex abs'escola nocturna per obrers a n-es carrer de ses Minyones.—De manera, *Mestre Biel*, qu'axò que vos embolicau des Concili tercer de Constantinopla, es un'altra mentidassa, una altra *bajanada* que vos fa mostrar sa filassa i altres coses pitjors.—Creysme *Mestre Biel*, dexau estar es Jesuïtes, i tornau a sa vostra feyne de fer... *senayetes* (espòrtules que deys vos) p'es *Poble Catalá* de Barcelona, per més que vos surten esgarrades i que només servexen per treure fems i per escurar secretes. Si axò son aqueys articletxos que ab so nom d'*espòrtules* desparau contra 's lectors d'aquell diari barceloní, tan dexat de la mà de Deu com vos metex, qu'es tot quant se pot dir.

XI

Per que mos som aïcats en lo de Sineu

Tal volta qualcú dirá:—Pero ¿quin pebre li fa coure els uys a n-En Revenjoli sobre ses coses de Sineu? ¿No es una lluyta política purament local axò que hi ha allà? Idò ¿per que «La Aurora» s'hi ha d'anar a aficar? ¿Que hu dex fer p'és sineuers! jells que hu han embuyat, que hu aclaresquen!—A n-es que qui surta ab aquestes, li direm: Si no hi hagués haguts sineuers que tregueren sa questió de Sineu duguentla demunt es pudent i oyós Papat i llavó demunt es paperot, inimic de Deu i de l'Església, *El Ideal*; si no hi hagués haguts sineuers constituïts en Autoritat que feren ses mil barbaritats i sauatjades contra ses persones i coses de l'Església, posant multes a n-es captadors des Sants per aturar ses captes tradicionals ab que's feels sostenen una part des culte catòlic; si no haguessen insultada públicament s' Autoritat esglesiàstica de Sineu; si no hi hagués haguts caporals de Sineu qu'haguessen escitats es seus babaluets a escopir a sa cara des capellans que en ses derres eleccions no votaren per ells, i a fogir de l'església per no oir sa missa de tals capellans, i tot per aquestes haver fet us d'un dret que sa lley i sa Constitució les concedex, i haverne fet us per alliberar l'Església de sa tirania i despotisme d'aquells caporals; si no hi hagués haguts sineuers tan dexats de la mà de Deu i tan desenfreïts que pretengueren despuyar l'Església des dret exclusiu que té de concedir o negar sa sepultura esglesiàstica a n-es qui pertoca; si no hi hagués haguts sineuers qu'arribaren a s'estrem punible i vergonyós d'insultar demunt es paperot republicà de Ciutat la Santa Missió, calumniant el Rt. P. Jaume, res-

pectat i venerat dins tot Mallorca, alsantli es fals testimoni de que «contava faules» demunt sa trona;—si no hi hagués haguts sineuers qu'haguessen fet tot aquex enfilay de barbaritats i d'atentats.—En Revenjoli no seria sortit tan remolest demunt «La Aurora». I ¿que hu sápiguen aqueys senyoretjos! ¿el tendrán mal de sentir a n-En Revenjoli, si ells seguexen fent tals barbaritats i atentats! En Revenjoli está disposat a ablanirlos ses costelles sempre que treguen es nas demunt qualsevol paperot anticlerical per insultar l'Església i ses coses de Deu.—I ¿que hu sápiguen també que En Revenjoli, lluny de passarhi pena, e-hi floca ferm, e-hi passa molt de gust d'ajustar un vestit nou a tal marinatge com es que caplleua devers Sineu. ¿Entesos, eh?

XII

Victòria colossal.

¿Feys mans-belletes i tirau es capell o's barret a l'ayre, socialistes, pe'sa colossal i espatarrant victòria qu'heu conseguida ab sa vaga des *calatravins*. Després de tantes setmanes d'encapirronarvos en sostenir tal vaga, ara vos heu haguts de donar, acordant suspendrela... per tres mesos, i tornar a sa feyna, axò si vos volen. Axò es una nova glòria vostra: haver duyta sa fam i sa desolació dins tantes de famílies pobres, fentlos creure que guanyarien i triunfarien; i lo qu'han guanyat ses pobretes, es estat misèria, badaps, dijunis per forsa y Deu sap quants de deutes a ses botigues. ¿Axò son ses ventatjes que du's socialisme a sa classe trabayadora! ¿Pobre classe trabayadora! ¿de quina manera t'enganen i te plomen es qui's diuen es teus defensors i redentors! ¿Quant arribareu a obrir ets uys, trabayadors? ¿Ja seria hora!

de res. Ses nostres, com saben es qui n'han manetjades o cuydades, les sembram d'estiu o just passat s'estiu per anar bé; si esperam s'ivern lo sa primavera, se solen podrir generalment. Ses terres apropiades a Mallorca, per fers hi bones ses figueres de moro, son ses llecoroses, es a dir, pletes i corrals de tancarhi bestiar, i devora ses cases pue hi habita gent i bona guarda de galines. D'axò vé que diuen que ses figueres de moro *volen sentir passar el Rosari*, axò es que, per ferse bones, han de tenir sa llecor que dexa sempre sa gent devora ses cases habitades. Axí es que en donarlos molts de fems, se fan aont sevuya. Sembla que a Santanyi es fan casi per tot perque sa terra es granada.—Es ver que ses figues de moro agraden prou a sa gent, pero també es cert que arribaria a anar ben prim de llocs un que no en menjás altra cosa; tenen poca virtut alimenticia.—Es pores prou que'n son afectats, pero si les menjen totes soles, sense companatge de farina, engrexen ben re-de poc, al manco dins es Terme de Manacor. A Santanyi sembla que hi engrexen una mica més. A Manacor un porc gras de figues de moro sempre engana per avall es més jujer que no parex.—I ¿que'n direm de ses galines, que, si menjen figues de moro, ses plum es les cauen i fan pocs ous?—Ses fuyes de tals figueres negú creu que puguen engrexar cap animal; les vendria ben just porerne viure.—Es pores estiu, quant no traben casi altre cosa, axí metex s'hi entretenen. A n-es bous, euveyes i cabres si que les solen agradar, pero com engrexarhi ni fers'hi la vida, mal es de creure.

Axò son ses nostres figueres de moro ab espines; pero ¿que son en realidat aquexes altres sense espines? Axò es lo que mos falta provar a Mallorca. Per axò jo trop que n'hem de fer venir planter, i sembrarne a diferents classes de terra per veure quin resultat donen. ¿Van bé? Idò sembremne moltes, ¿Que no van bé? Idò fora sembrarne cap!

PERE JUSEP ALCOVER

L'oferta del pastor

—Un anyellet daria, mon anyellet més gros, al qui'm digués 'ont pa a la qui era lo meu goig.—
Axí un pastor clamava perdut per dins el bosch; y l'eco en la montanya li responia:—Es poch.

—Un cistellet de fruita guarnit ab belles flors, y ma pellissa blanca, y mon millor flaviol, al qui'm dirá ont guarda aquella per qui plor.—
Y l'eco en la montanya li responia:—Es poch.

—No teng més qu'una joya que quart com un tresor, l'anell que'm da ma mare el dia de sa mort: serà per qui me diga 'ont viu lo meu consol.—
Y l'eco en la montanya li responia:—Es poch.

—¿Ont es la vida mia, la de cabells com l'or, d'ulls negres com la mora, garrida com un so? La cerch ja fa tres hores la cerch y no la trob: al qui'm tornís ma vida li donaria el cor.—

Llavors en la montanya, més dols, l'eco respònd, y un crit qu'es d'alegría se mescla ab lo seu so; Qu'exint una pastora del ausinar del bosch, —Me plau l'oferta, deya, mon bé, done'm el cor.

THOMÁS FORTEZA,

Com es que ses dones tenen més poch cervell que's homos⁽¹⁾

Com el Bom Jesús criava'l mon, que feya'ts homos, s'hi acostava St. Pere, y li diu.

—Mon Mestre, si voleu que vos apt, digueuho.

—No hu 'guesses dit, respònd el Bon Jesús. Vetaqui sa caldera des cervell: posalosne una cuyerada per hom dins es carabasot.

Era una calderassa disforja, plena al ras de such de cervell, nou, flamant.

St. Pere agafa sa cuyera, y tot d'una que'l Bon Jesús acabava de forjar un homo, zas, ell ja li encistava sa cuyerada de such de cervell dins sa closca, y tot d'una aquell ja era partit a pensar, pensa qui pensa.

¡Ja hu crech, amb so such de cervell nou de trinca!

Y el Bon Jesús, hala a forjar homos, y St. Pere, zas, una bona cuyerada dins sa closca de cada un.

La primeria li donava amb sa cuyera ben plena; y ja hu crech que's such de cervell comansá a ferse avall.

—Que farem, Pere? diu el Bon Jesús. ¿Que te curteljará? Te convendria companetjarlo una mica.

St. Pere pegá ses cuyerades més petites, y encara venien homos y més homos que demanaven sa cuyerada dins sa closca per poder filar.

—Sobre tot, diu St. Pere, veyent allò.—será precis companetjarho més encara, si n'hi ha d'haver per tots.

Y aquí l'homo e-hu posa a mitja cuyerada per cap.

A la fi s'scabaren ets homos.

St. Pere va fer un alé ben llarch.

Però llavó vengueren ses dones.

Se posa'l Bon Jesús a forjarne, i ¡cap a St. Pere! que s'esclamá:

—¿Y ara? ¿qu'es axò?

—¿Qu'ha d'esser? diu el Bon Jesús.

Ses dones, que també les has d'encistar se cuyerada de such de cervell dins sa closca; que també se'n han de servir per fer ses coses a sen endret.

—No hu sé, mon Mestre, que mos farem, diu St. Pere. Ell dins sa caldera ja no més hi ha's solam casi casi.

—¡Vaja, vaja! diu el Bon Jesús, a veure si espedeys, y si'n sortim.

—No res, diu St. Pere, no hi haurá altre remey qu'afegirhi un raig d'aygo.

N'hi aboca una partida de gerres, y ha remana ben remanat.

Una mica claret li sortí, pero axí metex aná.

Y ja es partit a buydar cuyerades de such de cervell dins es carabasot de ses dones.

Tantes se n'hi presentaren, que fonch a forsa de companetjarlo, que li bastá per totes.

Y d'aquí vé que hi ha homos molt a favorits de such de cervell y altres que nò hu son tant, y que ses dones n'no tenen gayre, y encara claret claret.

Lo que succex que n'hi ha que, encara que'n vagen primetjant, se'n servexen des que tenen, més que no molts d'homos.

Y axí cadescú que fassa's cap viu, y fora vessa.

JORDI DES RECÒ

1 M'ho contá mon amich coral lo Rt. don Bartomeu Domenge, Pre., de Manacor, que le hi contaven son pare y sa mare com era atlot.

2 Aquesta expressió, encara que parezca un anacronisme, per lo que diuen els teòlechs comunicació de idiomats es rigurosament exacte. El Bon Jesús es ver que nasqué a Betlem, però segons la cara no més. Ell era Deu, Fill de Deu, engendrat eternament del Pare: la creació del mon fou obra seua, y li poden atribuir tot quant Deu va fer en l'Antiga Aliansa, segons ensenya S. Tomás, Sum. Theol. P. III. qu. XVI, a. v et IX.

¡Vaja quina passada!

Ell no mos hi ha tornat quebre tot lo que teniem preparat per LA AURORA d'avuy; i el pobre Sr. *Ad sum* se queda sense cap estocada, i axò que n'hi teniem preparades cinc d'aquelles a ferir. No res, ja les veureu la setmana qui vé, si Deu ho vol. ¡Tenim sempre tantes coses que dir a n-aqueys grans búgueres d'anticlericals! ¡Que mos ho dispensin es nostros amics per amor de Deu!

DE TOTES ERBES

Seceió local

Dissapte i diumenje torná ploure per llarc. Els abres i es camps se son abeurats a l'uf. Deu fassa que sia aprofitant.

Es dia de St. Blay totes ses esglésies d'aquí s'ompliren d'al·lotum ab panerets i paneretes de pastes i fruytes per que les ho beneissen segons costum; i axí hu feren.

A n-es Tribunal d'assí dimegres se va veure 's plet de l'amo En Gabriel Bibiloni contra's Marquès de Vivot, defensat aquell por D. Enric Sureda i aquest per D. Jusep Alcover.

Demá seguirá a n-es *Convent* es quinari de Sta. Catalina de Sena, predicant el P. Benet Riera, i després exercici cantat.

Seguexen ses conferències des diumenjes a n-es Obrers Catòlics. Demá la donará Mn. Bartomeu Pastor.

Dimars doná sa funció de despedida sa Companyia qu'actuava a n-es teatre *Centre de Variadats*.

Vetassí's PREUS DES MERCAT que *corrrien dimegres*: Blat, 16 pess. cortera; xexa, 17 id.; ordi, 9'50 id.; civada, 8 id.; monjetes blanques, 30 id.; bessó, 97'50 id. es quintar; garrova, 5'50 id. es quintar; blat de les Indies, 24 id. es 100 kilos; galines, 75 cent. sa tersa; polles, 65 id. id.; ous, 1'10 id. sa dotzena; mens (anyells), 35 cent. sa tersa.

Coses de conrar

¿Figures de moro sense espines?

Responent a sa crida que mon germá Andreu fa a n-es conradors per que cadascú diga lo que hi sap en coses de conrar, diré lo que trop ab axò d'aquexes figueres de moro sense espines, per altre nom *cactus Burbank*

de que parla llargament un nombre de *Catalunya Agrícola*, d'octubre passat, que m'es vengut a ses mans. En diu coses molt grosses d'aquexes figueres de moro aquell periòdic, i hu pren d'una revista italiana, *Sede de diffuzione dei Cactus Burbank*. Diu, per exemple, que a-es vint dies de sembrades, ja treuen fuyes; que se fan a terres sense conró (mitjá), per closai seca que sia sa terra, per tot aont no hi haja massa homitat; que ses figues no 's malmenen ni 's fan mal-bé si les se'n duen enfora; i que son l'è per bestiar debovimi de llana i per engraxar pores i aviram; que crexen tals figueres casi sens'aygo i donen més producte que cap altre ferratje; que a Sta. Rosa de Califòrnia (Estats Units), sembrades a terra bona, feyen 1.500 tonellades de ierratje; que quatre tonellades de tals fuyes valen com aliment per una tonellada de trèbol; que molts de principis minerals d'aquexes figueres no son a cap altre ferratje, i que's bestiar e-hi troba casi tota s'aygo qu'ha mester, fins a n-es punt de que a Mèjic se veuen ramats de bestiar passarse sis mesos sense beure, i tot perque menjen fuyes de *cactus* seuvatjes, que no tenen tanta d'aygo com ses de *Burbank*, ses quals en ses pitjors condicions de terra i de clima que puguen tenir, encara donarán de 60 a 250 tonellades de ferratje, axò sense regarles i casi sense conrarles, ferratje que se pot estovar dins sitjes per donarla d'invern an es bestiar. Moltes més escol·lències i glòries conta aquella revista italiana de tals *figueres de moro* que no retrec per no allargar massa. Jo he de creure que tot es ver axò que diu tal revista; pero ara falta veure quina aplicació tenen tals figueres a Mallorca. De tot d'una m'ocorre que tals figueres no han d'esser com ses nostres ni casi s'hi han d'assemblar, perque no s'aveuen casi